

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת תצוה תשע"ה שנה ז' גליון 175

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: רבי עקיבא עמוד האמונה

ממני תמשיך לקבץ נדבות מכל אחד, מי שמקבץ מעות מכולם מקבל ממני אגורת נחושת דמי השתתפות.

אומר הסבא מנובהרדוק: "אנכי ה' אלהיך" הקב"ה מבקש שיפנו רק אליו "לא יהיה לך אלהים אחרים" אדם הפונה רק להקב"ה, הקב"ה עוזר לו, אך אדם הפונה לכולם וגם לקב"ה, אז גם הקב"ה רק משתתף בעזרה...

מסופר על רבי ישעיה ברדקי זצ"ל שהיה חתנו של רבי ישראל משקלוב תלמידו המובהק של הגר"א מווילנא, ההתרחשות היתה בעת שרבי ישעיה עשה את דרכו לארץ ישראל על גבי ספינה ובאמצע הדרך היתה רוח סערה בים והספינה חישה להישבר, ולא רק חישה אלא גם נשברה.

עם רבי ישעיה היו גם בנו ובתו, כל השלושה הוטלו אל המים הסוערים, ובימים ההם כאשר לא היו בנמצא ספינות הצלה, הורה הצדיק לשני ילדיו לעלות על גבו וכך החל לשחות לעבר הבלתי נודע.

כעבור שעה שעתיים, הרגיש רבי ישעיה שאין לו כוח לשאת את שניהם, ואם ימשיך בכך יטבעו שניהם. במקרה אשר כזה גורסת תורת ישראל שהבן עדיף, כיון שהוא מחוייב ביותר מצוות, למרות הקושי הכרוך בכך אמר האב לילדתו שהיא צריכה לוותר והוא לא יעזור לה יותר בהצלחה.

והילדה, החלה לבכות. גם האבא בוכה עמה, אבל אין כל ברירה אחרת, והנה האב מתחיל להפסיק מלהחזיק בה. אבל היא אוחזת אותו חזק חזק, ביד שלא חטאה וצועקת לו: "אבא מה אתה עושה לי מדוע הפסקת להחזיק בי?" והוא משיב בלב כואב ודואב: "אין לנו כל ברירה אחרת". והילדה המצויה כבר רובה ככולה במים אינה מוותרת: "אבל אבא אבא שלי אין לי אבא אחר למה אתה עושה לי ככה?"

בשמוע רבי ישעיה ברדקי את זעקתה של בתו, לא עמד לו ליבו להשליך את הילדה והוא החליט להתאזר בשארית כוחותיו ולנסות להגיע לחוף מבטחים, הוא

מובא במסכת תענית (כה:), שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר, עשרים וארבע ברכות ולא נענה, ירד רבי עקיבא אחריו ואמר: "אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענד רחם עלינו" וירדו גשמים. הווי מרנני רבנו וכו'.

וצריך ביאור מדוע רבי עקיבא הוא זה שגילה את הסוד של "אבינו מלכנו"?

מובא בספר "המאורות הגדולים" המעשה שסיפר הסבא מנובהרדוק: שהיה פעם יהודי שהיה עני מרוד הוא שמע שבפרנקפורט יש יהודי עשיר שידו פתוחה לצדקה ושמו רוטשילד, עזב את עירו והגיע עד פרנקפורט. אבל לא היה לו כסף לנסיעה, לכן נאלץ ללכת רגלי גם מזונו הדל כלה. באפיסת כוחות הגיע העני למפתן ביתו של רוטשילד והתעלף.

העירו אותו המשרתים וטיפלו בו להשיב אליו את נפשו, הביאוהו לפני רוטשילד, שאלו רוטשילד: למה באת?

ענה: שמעתי שאתה עוזר ליהודים, לכן באתי לבקש את עזרתך. נכמרו רחמיו של רוטשילד על אותו עני מסכן נתן בידו סכום נכבד שהעמידו על רגליו.

שמע זאת אחד מאנשי הכפר ואמר לעצמו, גם אני רוצה. אבל ההוא היה "חכם" כל הדרך אמר לעצמו רוטשילד ייתן, אבל בינתיים אני יכול גם לאסוף גם מאחרים, ואכן בדרכו לפרנקפורט אסף צדקה מכל מי שנקרה בדרכו.

כשהגיע לרוטשילד קבע עמו פגישה ואז פנה אליו, אני זקוק לנדבה הוציא רוטשילד פרוטות אחדות מכיסו ונתן לו.

תמה האיש: שכני היה פה והענקת לו נדבה הגונה, למה לי נתת סכום עלוב שכזה?

ענה: מה אתה משווה בכלל, ההוא פנה רק אלי סמך רק עלי עד כדי כך שהגיע לביתי מעולף, אדם שסומך עלי שלא אעזור לו? אבל אתה לא באת אלי, לקחת ממנו, לקחת מכל הבא ליד, ולבסוף באת גם אלי וכשתלך

מצווה על הילדה לאחוז בו שוב ובעצמו אינו יודע באיזה כוח הוא ממשיך לשחות, עד שבסופו של דבר הוא מגיע אל החוף ואז הוא מתעלף. לכשהתעורר מעלפוננו פנה האב לבתו ואמר לה: "בתי בתי, אני רוצה שתזכרי את שעבר עלייך ועלינו בים לאורך כל החיים שלך, הרי גם את יודעת שכאשר אמרתי לך להסיר את עצמך מגבי היה הדבר קשה לי יותר מכל, את בכית ואני בכיתי יותר חזק, אבל לא היתה לי לכאורה כל ברירה, אבל כאשר צעקת אלי ואמרת "אבל אין לי אבא אחר לבד ממך" נאזרתי בכוחות מחודשים, ולבסוף הצלחנו כולנו להגיע אל החוף. קחי את הכלל הזה לכל אורך החיים ודעי לך שגם כאשר תהיי פעם בעת צרה ומצוקה, אל תתייאשי, אלא תיפני אל הקב"ה ותגידי לו, בבכי ובתחנונים, בדיוק כפי שאמרת לי: "אבא אין לי אבא אחר לבד ממך חושה להצילני", ואז תגלי לפתע שיש לך אבא אחר אבא שמעוניין להצילך, כי צעקת אליו ורצית בקרבתו, אבא שמסוגל להושיע אותך ואת כל העולם כולו. כי באמת אין לנו אבא אחר מלבדו.

ועל דרך זה מפרש "רבינו בחיי" את הפסוק בפרשת משפטים: "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני". הטעם לזה שהקב"ה ישמע לצעקת היתום והאלמנה יותר משאר בני אדם, כי מדרך העולם הוא שלכל אחד יש לו למי לשפוך את לבו וממילא הוא גם לא סומך אך ורק על הקב"ה, משא"כ אלו שאין להם למי לפנות ואינם צועקים אלא אלי בלבד, וזהו "כי יצעק אלי" רק אלי הוא צועק, ע"כ יש הבטחה שה' ישמע צעקתם.

ועל דרך זה יש לבאר מהו שאומרים ב"אבינו מלכנו": "אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה". ולכאורה כל אמירת "אבינו מלכנו" ענינו בקשות ותפילות מה ענין משפט זה לבקשות? אך לפי דברינו מובן, כי לולי זה שאנו יודעים ומרגישים שהכל אך ורק ממנו ית"ש אין כל טעם לכל הבקשות.

עוד מצינו כי רבי עקיבא היה גלגולו של יוסף הצדיק (כמבואר בארוכה בספר הגלגולים פרק מ"ב, ושלכן מוזכר כמה פעמים בש"ס, יבמות טז. ברכות סג. מנחות כט: כתובות כט: קידושין סד. וסח. בשמו ובשם אביו: "עקיבא בן יוסף", להורות שהיה גלגולו של יוסף הצדיק. וכן כתב השל"ה הקדוש פרשת וישב בשם מקצת המקובלים, ועי' גליוני הש"ס מסכת שבת דף ד:).

ויוסף הצדיק נכשל במידת הבטחון כאשר ביקש משר המשקים: "וזכרתיני - והזכרתני", ותלה בבשר ודם לזוכרו, לפיכך נענש: "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו", ונתווספו לו עוד שתי שנים אחרות בבית האסורים. עתה כשחזר בגלגולו של רבי עקיבא בא לתקן חטא זה, וזאת על ידי חיזוק באמונה לכן פתח ואמר: "אבינו מלכנו אין לנו מלך אתה", כלומר, רק בורא עולם בכוחו להושיענו.

משום כך רבי עקיבא הוא עמוד האמונה, והוא זה שמלמדנו (ברכות ס:): "לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד רחמנא לטב עביד", לבטוח בבורא עולם, שכל

מה שעושה עמנו הכל לטובה. ומספרת עליו הגמרא, כיצד הלך רבי עקיבא בדרך והגיע לכפר אחד. דפק על פתחי הבתים וביקש שיארחוהו ללינת לילה תמורת תשלום, אך הכל סרבו להכניסו. וטרקו בפניו את הדלת. רבי עקיבא לא איבד את בטחונו בבוראו, ואמר: "כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, לטובה הוא עושה".

משלא נותרה לו ברירה, הלך ללון בשדה פתוח בפאתי הכפר. היו עמו תרנגול כדי להעירו משנתו עם שחר, חמור לרכב עליו, ונר ללמוד לאורו.

הוא בחר לעצמו מקום לינה והדליק את הנר כדי ללמוד תורה. בא משב רוח וכיבה את הנר. אמר רבי עקיבא: "כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, הכל לטובה". ושכב לישון בעלטה. לפתע שמע קרקורים נואשים, חתול התגנב וטרף את התרנגול. משך רבי עקיבא בכתפיו ואמר: "כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, הכל לטובה".

ואז נשמעה נהמת אימים, אריה משחר לטרף זינק על החמור, שיסעו וטרפו. כל זה התרחש סמוך לרבי עקיבא, והוא המשיך לומר: "כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה, לטובה הוא עושה".

מאורעות הלילה טרם הסתיימו. ולפתע נשמעו בעלטה קולות קרב ונאקות פצועים, מצהלות מנצחים ושוועת מנוצחים. התברר שכנופיית שודדים התנפלה על הכפר ולקחה את תושביו בשבי כדי למוכרם לעבדים.

אמר רבי עקיבא: "כלום לא אמרתי, שכל מה שהקדוש ברוך הוא עושה - לטובה הוא עושה?" לו נענו בני הכפר לבקשתי ונתנו לי מקום לינה, הייתי נופל בשבי השודדים כמותם. אילו היה הנר מאיר, התרנגול קורא והחמור נוער, הם היו מזעיקים את השודדים, והללו היו מגלים את מקומי.

הבה נתבונן באימרה של רבי עקיבא: "כל מה שהקדוש ברוך הוא עושה לטובה הוא עושה" - הוא לא סיים במילה: "הוא טוב". משום שהיה מודע לכך שיש רע, יסורים וכאבים בעולם. רבי עקיבא סיים: "לטובה הוא עושה". כלומר, התכלית היא טובה, התוצאה הסופית תהיה ברוכה. סיפור זה ממחיש קביעה זו. אין זה נעים להיתקל בסירוב בכל בית, ואף אין נוח ללון בשדה פתוח, ומפחיד להצטנף במרחק צעדים ספורים מאריה נוהם וטורף.

המסר שבפי רבי עקיבא היה אחד: גם אם רע, ואפילו רע מאוד, חלילה, נדע שאין זה מקרה בלבד, מזל רע או צירוף נסיבות. עלינו לדעת שיש לנו אב אוהב בשמים, אב שעינו פקוחה עלינו וידו מנחה אותנו - לטובתנו. לפעמים אב נותן לבנו יד, לפעמים הוא נושא על כתפיו, יש והוא משיב בשלילה על בקשת בנו, ולפעמים הוא מייסרו ומוכיחו. אך תמיד - "לטובה הוא עושה". תמיד יש לאב כוונה טובה ותועלתית.

וכמו שמסופר על אברך אחד שבא לפני הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע ובכה לפניו על חייו הקשים ועל היסורים הרבים הבאים עליו. ענה לו הרב: הרי אתה יודע שבאמת הכל טוב, וכל מה שבורא עולם עושה

הכל לטובה. אמר לו האברך: על מה הרב מדבר? וכי אפשר להתכחש למציאות הדברים כי רע ומר חלקי. אמר לו הרב: הרי יש כל מיני משקאות חריפים למיניהם, ערק קוניאק ווסקי וודקה. יבוא אחד שלא מכיר בטבעם וישתה מהם, הרי שיקיא את הכל ויצעק, מה זה המשקה המגעיל והמר הזה. לעומת זאת כשיבוא מישהו המבין במשקאות וישתה מהם, יתחיל לשבח את המשקה, ויבקש לשתות עוד. למה? וכי המשקה לא מר לו? אלא הוא יודע שהמשקה הזה בסופו של דבר משמח, מביא לאדם שמחה והרגשה טובה. אז כבר בהתחלה נכון שזה מר אבל הוא כבר מרגיש את הרגשה הסופית שתהיה לו. כך גם אתה, נכון שעכשיו מר לך וקשה לך, אבל תדע לך שהמרירות הזו תביא לך בסוף שמחה ואושר, לכן כבר עכשיו אתה צריך להיות שמח.

ובגמרא ביבמות (קכא.) מסופר, מעשה ברבי עקיבא שהיה הים סוער וספינתו נשברה, והוא היה על דף מהאניה וחבריו ראוהו והיו דואגים עבורו, אמנם אחר איזה שעות יצא לחוף הים לשלום. ושאלוהו על זה והשיב, על כל גל וגל הייתי מרכין ראשי. ויש לומר שרמזו בזה על אותו הזמן שהיה רבי עקיבא חי, זמן של חורבן בית המקדש, שעברו על ראשו גלי הים הזועפים וקיבל את הכל מאהבה, עד שמסר נפשו ואמר (ברכות סא.): כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה של קריאת שמע "ואהבת וגו' ובכל נפשך" (ואתחנן ו', ה') אפילו נוטל את נפשך, ואמר: אימתי יבוא לידי ואקיימנה. היה מאריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו ב"אחד". ורצה להראות בזה לתלמידיו עד כמה צריכין להאריך ב"אחד", כמה צריך להאמין בבורא עולם, ובאמת יצתה בת קול ואמרה: "אשריך רבי עקיבא שאתה מזומן לחיי עולם הבא".

בזה נבין את המעשה המובא במסכת שבת (קכז:) בה הגמרא מביאה כמה וכמה מעשים של "הדן את חבירו לכף זכות". ואחד מן המעשים: "תנו רבנן הדן חבירו לכף זכות דנין אותו לזכות, ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים. ערב יום הכפורים אמר לו: תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני. אמר לו: אין לי מעות. אמר לו: תן לי פירות. אמר לו: אין לי. תן לי קרקע, אין לי, תן לי בהמה, אין לי. תן לי כרים וכסתות, אין לי. הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש.

לאחר הרגל נטל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו ואמר לו: בשעה שאמרת לי תן לי שכרי ואמרת לי אין לי מעות במה חשדתני? אמרתי: שמא פרקמטיא (סחורה) בזול נזדמנה לך, ולקחת בהן. ובשעה שאמרת לי תן לי בהמה ואמרת לי אין לי בהמה במה חשדתני? אמרתי: שמא מושכרת ביד אחרים. בשעה שאמרת לי תן לי קרקע ואמרת לי אין לי קרקע במה חשדתני? אמרתי: שמא מוחכרת ביד אחרים היא.

ובשעה שאמרת לי אין לי פירות במה חשדתני? אמרת לי שמא אינן מעושרות. ובשעה שאמרת לי אין לי כרים וכסתות במה חשדתני? אמרתי: שמא הקדיש כל נכסיו לשמים. אמר ליה: העבודה (לשון שבועה), כך היה! הידרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חברי בדרום התיירו לי כל נדרי, ואתה, כשם שדנתני לזכות – המקום ידין אותך לזכות.

והנה אותו אדם מופלא שלימד זכות כל כך, מבואר בספר שאילתות דרב אחאי גאון ז"ל (שאילתא מ') שהיה זה רבי עקיבא.

ולכאורה כיצד ניתן לעבוד במשך שלש שנים ולצאת ללא משכורת ותגמול על עבודתו הקשה ללא תלונות ומענות? אלא רבי עקיבא שחי אמונה ובטחון ידע, כי כלל לא זה העומד מולו הוא הזן ומפרנס אלא בורא עולם, ולכן מה לו להתלונן בפניו, ודן אותו לכף זכות.

ורמז נאה לכך: "רבי עקיבא" עולה בגימטריא "פרנסה" (אמרי נעם שבועות אות ל"ב). כי החי בביטחון ובאמונה כרבי עקיבא, ממשיך על עצמו שפע של פרנסה טובה התלויה באמונה.

בזה נסביר את דברי התנא בהגדה של פסח: "מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק". ונתקשו המפרשים מדוע בחרו את מקומו של רבי עקיבא בעיר בני ברק, וכדברי הגמרא בסנהדרין (לב:): ת"ר, צדק צדק תרדף, הלך אחר חכמים לשיבה. אחר רבי אליעזר ללוד אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל אחר רבי יהושע לפקיעין אחר רבן גמליאל ליבנה אחר רבי עקיבא לבני ברק וכו'?

אולם כיון שהתנא של רבי עקיבא היה עמוד האמונה, לליל הסדר לילה בו מספרים בסיפור יציאת מצרים ומתחזקים באמונת ה', בחרו את מקומו של רבי עקיבא כדי לקבל ממעלותיו הרוחניות בענייני אמונה.

להתענג בתענוגים - - -

להאזין לשיעוריו המרתקים של

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

התקשרו לטלפון שמספרו: 050-4133783

במחיר שיחה סלולארית רגילה, חינם לבעלי

מסלול 'ללא הגבלה'.

השיעורים ערוכים עפ"י נושאים ותתי נושאים:

פרשת השבוע, מועדים, תנאים ואמוראים, הלכה,

ספר אהבת חסד, ועוד.

מעולה לניצול זמן המתנה/בסיעה/הליכה, ללימוד

מענג ומשובב נפש.

(לשיעורים על פרשת תצוה הקישו: 128

לשיעורים על פורים הקישו: 228)

הכניסו המספר לאנשי הקשר שלכם, ותהיו בקשר...